

SZALÓKI ÁGI, az énekes, aki nem címkézhető

Augusztus huszadikán délelőtt a Duna-parton találkozunk Szalóki Ágival. Fölöttünk vadászrepülők mennydörögnek, harci helikopterek dübörögnek, sokan már az esti tűzijátékra készülnek. Nekem egy picit ijesztő ez a sok zaj, csatákat idéző látványosság. A törékeny énekesnőt nem zavarja, élvezi az ünnepet. Később rájövök, miért.

Mióta énekelsz?

Tizenhat évesen álltam először színpadon az Ando drom együttes tízéves jubileumi koncertjén a Katona József Színházban.

Hogy találtak rád?

Anyukám, Orsós Éva, aki beás cigány származású, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal vezetője volt. Egy kiállítás megnyitójára kísérttem el, és énekeltem is valamit. Talán ott hallott meg Zsigó Jenő, aki szerepelni hívott.

Az anyukád keze is benne volt az első fellépésedben?

Remélem, nem. Ettől még ma is szinte paranoiásan félek. Ő persze dühös rám, hogy ilyen egyáltalán eszembe jut. Szerintem az tetszhetett meg rajtam Zsigó Jenőnek, hogy alapvetően a magyar kultúrában felnőtt és cigány gyökerekkel is rendelkező tinédzser voltam.

Énekes tanulmányok?

Állítólag másfél éves koromban kezdtem énekelni. Általános iskolában sok versenyen vettem részt, míg az egyik tanárom, Lőrincz Ágnes a hóna alá csapott, és elvitt a Zeneakadémiára Sebő Ferenchez. Ő meghallgatott, majd azt mondta, menjek Óbudára vagy Budafokra éneket tanulni. Sokáig tanulmányoztam a térképet, és megállapítottam, hogy Budafok van közelebb. Ez földrajzilag tévedés volt, viszont óriási szerencse, mert így járhattam hat évig Bodza Klárához. Akkor találtam meg a saját hangom, ő mutatta meg nekem a valódi, élő népzene.

Ismersz olyat, aki számára a népdal ma is a mindennapi élet része?

Januárban egy hetet töltöttem egy Búza nevű faluban - Kolozsvár, illetve Szamosújvár közelében, Simon Mari néni és Eke Péter bácsi házában. Úgy énekeltek, hogy nem sürgetett minket semmi. Megfőztük a fuszulykalevest, meséltünk egymásnak. Mari nénivel tavaly együtt néztük a lakásomból a tűzijátékot. A Népművészet Mestere állami kitüntetéssel jött átvenni családostul, és nálam aludtak. Amikor megérkeztek, szépen elővették a hazait. Megterítették, hoztak kolbászt, tepertőt, házi kenyeret - Búzából. Még pálinka is volt a kosarukban. Reggel az ágyam szélére tett egy szép takarót, rám kacsintott, és azt mondta: az éjjel szóttem.

Te mit vittél idén?

Kalciumot, vitaminokat és pirospaprikát kért. Megint ő ajándékozott meg engem. Búcsúzásul magnóval a kezemben megkérdeztem, mit üzen Mari néni a magyarországiaknak. A felvételt le is játszottam a Népzene ünnepén a Művészetek Palotájában. - Úgyis tudod, mit üzennék - válaszolta -, jó

egészséget, boldogságot. - Maga, Péter bácsi, mit üzen? - Én azt, hogy legyenek egészségesek, boldogok, s jöjjenek, látogassanak meg minket..., amíg élünk! Könnyes volt a szeme, amikor ezt mondta. Csak az tudja felfogni, mit jelent elszakítottak lenni, aki elmegy egy pici erdélyi faluba, és a saját szemével látja, mennyire ragaszkodnak ezek a csodálatos öregek a hagyományaikhoz, magyarságukhoz.

Fontos számodra az erdélyi népzene, a cigánydalok, dolgozol a legjobb dzsesszmuzikusokkal is, gyerekműsorokkal járod az országot. Melyik a saját utad?

Nemrég valaki megkérdezte, hogy nem lenne-e hasznos egyértelmű képet kialakítani magamról. Elgondolkodtam, és rájöttem: egyáltalán nem szeretnék keretbe zárt kép lenni.

Voltál igazán szegény?

Amikor két évre abbahagytam az éneklést, kevés pénzem volt.

Miért tettél ilyet?

Húszévesen mehettem el az Ökrös zenekarral az első amerikai turnéra. Ez öt hetet és harminc koncertet jelentett. De volt héthetes és ötven fellépéses turné is. Nagy szimfonikus zenekarok vendégeként léptünk fel Kaliforniában, ők Kodály-műveket játszottak. Aztán jött a Besh o droM zenekar, rengeteg helyre hívtak minket. New York, Párizs, Moszkva...

Túl jól mentek a dolgaid, és megijedtél?

Gondold el, hogy egy húsz-huszonegy éves gyerek számláján súlyos dollár ezrek gyűlnek.

Na és?

Úgy nőttem föl, hogy félévente egyszer félve kértem az anyukámtól kétezer forintot. Ezzel beszabadultam a turkálóba, és megvehettem a kordbársony nadrágomat. Addig hordtam, amíg ki nem lyukadt, aztán trükköztem, hogy mit tudok alávenni, hogy ne kelljen kidobni. Amikor minden megváltozott, fékezni kellett, hogy eldöntsem, mit is kezdjek magammal.

Mit csináltál a muzsika helyett?

Beiratkoztam az óvónőképzőbe. Szépen gyártottam a krumplinyomdát, vagdostam a kis képeket, terápia volt.

Befejezted?

Nem, egy idő után megint énekelni kezdtem.

Nincs papírod?

Arról sincs, hogy énekes vagyok.

Idefelé jövet láttam egy nagy papírt a képeddel egy falon. A Karády-estedet hirdeti, szeptember ötödikén a Zsidó Nyári Fesztiválon az Uránia moziban.

Ilyen papírom szerencsére sok van. De hosszú út vezetett odáig, hogy boldogságot találjak a színpadon. Éveken át szomorú dalokat énekeltem, többnyire becsukott szemmel. Az ének valamiféle búvóhely volt számomra, lehetőség a túlélésre, hogy jelezzem, a világnak: itt vagyok a hangom által. Arról nem voltam hajlandó tudomást venni, hogy a hanghoz test is tartozik. Szakcsi

Lakatos Béla biztatott arra, hogy ne rejtsem el azt, ami bennem van. Hazugság az is, ha álszerűen vagy a pódiumon.

Tényleg nem árt, ha egy előadóművészt észre lehet venni.

A kezdetben a Besh o droM zenekarral néha egyszerűen nem értem föl a színpadra. Lesodródtam, és néha alig lehetett eldönteni, hogy fellépő vagy közönség vagyok. De ezzel együtt extatikus, önfeledt életszakasz, mágikus zene volt. Minden arról szólt, hogy csütörtökönként kitomboljuk magunkat. Másnap reggel az antropológia előadáson persze nem volt könnyű.

Ezt az örömenélést és a hozzá tartozó életformát adtad fel?

Teljes letargia, kilátástalanság, céltalanság következett. Rövid ideig jártam pszichiáterhez is, aki megkérdezte: mik a céljai? Azt válaszoltam erre huszonhárom éves koromban, hogy szeretnék családot, szerető férjet és gyereket.

Jogos.

A pszichiáter tovább érdeklődött, hogy akad-e valami más is? Semmit se tudtam mondani. Erre provokálni kezdett, piszkált, hogy nézek ki, milyen cipőm van, mi ez a haj. Alig vártam a következő alkalmat, hogy megmutassam neki az új cipőm és a frizurám. Nem kellett sok alkalom, hogy azt mondhasa: rendben leszek.

Mi van a családdal, férjjel, gyerekekkel?

Most, hogy már tudom, ki vagyok, ki lehetek, rajta vagyok egy úton, oda is le fogok érni.

Találsz egy jó kis útitársat?

Igen, de erről egyszer már beszéltem, és megbántam.

Most olyanokat mondj el, amiket nem bánsz meg.

Öt évvel ezelőtt kezdtem gyerekeknek énekelni, ami - számomra még mindig alig felfogható módon - meghozta az újjászületést. Akkor készítettem el az első lemezem, utána szinte évente megjelent egy - díjakat kaptam értük, és ami ennél fontosabb, a közönség is szereti őket.

Nem veszélyes a siker?

Dehogynem. Megéltem én is a hiúsági válságokat.

Ez mit jelent?

Amikor az ember folyamatosan magán gondolkodik, magát hasonlítgatja másokhoz. Nem szabad belemenni ebben az utcába. Megúszni se lehet, de tovább kell lépni. A muzsikálás önmagában óriási ajándék. Nemrég egy háromgyerekes anyuka levelet írt arról, hogy a kisbabája az egyik dalomat hallgatva jött a világra. A szállnak az alkonyi felhőket hallgatta. Aztán elhozta a koncertemre a babáját. Nagyon kellett küzdenünk a könnyeinkkel, amikor a dalhoz értünk.

A muzsika mindet megold?

Nemrégiben Siófokon léptünk fel a Magyarok Hétvégéjén. Alapvetően a magyar népzenei kincsből táplálkozom, magyar költők verseit énekelem a gyerekelőadásokon, de mindig szerepel a műsorban cigánydal is. Volt, aki jó szándékúan figyelmeztetett, hogy Siófokon ezt talán kihagyhatnám. A veszprémi gyilkosság után, amikor egy szórakozóhelyen megölték Marian Cosmát, a

kézilabdást, szintén ajánlották, hogy kivételesen ne énekeljek a gyerekkoncerten cigánydalt.

Kihagytad?

Nem. Pont a zene miatt erős, a világ jóságába vetett hit él bennem. Nem szeretnék rettegni sem a gyűlölettől, sem erőszaktól, sőt igazából még gondolkodni se szeretnék azon, hogy félnem kell-e. Azt mondtam a zenészeimnek: öt éve játszunk együtt, és a közönség mindig felszabadultan, mosolyogva ment haza a koncertek után. Most is így lesz. Hiszem, hogy az emberek jobban szeretnek egymásért tenni, mint egymás ellen, hogy nem le, hanem felfelé haladunk.

A valóság nem cáfolja meg a hited?

Nem akarok semmit eltusolni, rózsaszín fátyolba borítani, de az sem jó, ha mindenre fekete leplet dobunk. Annyi szépség van körülöttünk, aminek örülhetünk, amire büszkék lehetünk.

Sokan reméljük, hogy neked van igazad. Muzsikálj szorgosan, hogy még többen legyünk!

Köszönöm.

VÁGATLAN VÁLTOZAT

Írta: Víg György

2009. szeptember 2.

Forrás: [Nők Lapja](#)